

מסורת הש"ס

(א) (בכורות כג.) (ג) (לעיל כט.) ופ"ט. (ד) ב"ק עב. (ה) פסחים כ. מנחות קב. (ו) ודברים יג. (ז) (י"ג). (ח) (י"ד). (ט) (י"ה). (י) (י"ז). (יא) (י"ח). (יב) (י"ט). (יג) (כ). (יד) (כ"א). (טו) (כ"ב). (טז) (כ"ג). (יז) (כ"ד). (יח) (כ"ה). (יט) (כ"ו). (כ) (כ"ז). (כ"ח) (כ"ח). (כ"ט) (כ"ט). (ל) (ל).

השוחט פרק שני חולין

לו.

עין משפט
נר מצוה

קד א מ"י פ"א מה' מעילה ל"ט:
ק"ה ב ג ד מ"י פ"י מה' טומאה חולין ל"ג:
ק"ה א מ"י פ"א מה' אבות הטומאה ה"ג:
ופ"י ה"ד ע"פ כ"ח:
ק"ז ר מ"י פ"א מה' טומאה חולין ה"א:

שיטה מקובצת

[א] צריך של מנחה. ר"ב בערך צד"י פ"י פסולת ההלכה כמו סוכין וכיוצא בו: [ב] פרט לר"ס קילוח דהכי משמע דא"כ שהוא נעשה הלל פסול הוא דהיי משקח פ"ט לר"ס קילוח המקי את הבמה: [ג] וגי'ו בחולת שחיטה: [ד] על חולת של תרומה: [ה] ר' אחיאי אמר תולין: [ו] קורטי קמח מצבור בכמה ג"ב ג"א במכתב: [ז] כלומר אם נסמא מטמא אחרים לא אכל בעצם ולבונה פשטא דאין מוסיף. כן מצאנו בקצת פירושי מכות ד: [ח] פסטה נהליה: [ט] כתיב מניח בשר חסד ולא חלב ודם: [י] וא"ת ויצחק כלי לעצם הכשר: [יא] מוכיבין ק"ף אחת ודרשי' עשה.

רבינו גרשום

הואיל ואסורין בגיזה ועבודה כלומר רמזיב לא תעבר בכבוד שוך וכו' אפי' בעל מום: פרט לר"ס קילוח. אפי' בחולת שחיטה כמסקלת ה"ד מחמת חיותא של הבמה דלא חשוב דם חללים: ו' אחיאי אמר תולין. כלומר תולין לא אובלין ולא שורפין: הכל מודה היכא דאיתיה לר"ס קילוח ועד סוף (מכשיר) ור"ס ורש"י לר"ס שחיטה ור"ס חללים הוא: צריך של מנחה. כלומר יבש שאינו כולו בשמן וטמא: מנין בו ראשון ושני כלומר דאם הוא ראשון מטמא שני בקדש ואם שני מטמא שלישי או לא:

סלקא דעתך אמינא הואיל ואסורין בגיזה ועבודה בו. מיתה הא גיזה עומה שריא כשעבר וגזו דמזבח ולא תגזו קאמר דמתן צפרק הלוקח בהמה (בכורות כה.) שער כבוד בעל מום ששטר והניחו בחולין ואח"כ שטמו עקביא בן מהללאל מחיר (ט) ובתלוש נמי פליגי כדמוכח התם בסוף פירשין (דף טו.) ואפילו רבנן דאסרי מפרש התם בגמרא גיזה משום דלמח אמי לאשהויי אבל מדלורייחא שרי א"כ אפילו דם שאלא מחיים קודם שחיטת הרוב למה לאסר וכל שכן אחר שחיטה דלא שרי אפילו על גזו כדמשמע בפ"ב בכורות (דף טו.) וי"ל דס"ד לניסר דם משום דרשינן בשר ולא חלב והוא הדין דהוה דרשינן ולא דם ולא דמי לגיזה דשריא דגיזה ממונה נפקא דמשמע מזה ולא תגזו אכל כאן ואלתת בשר כמיני משמע בשר (ט) ולא חלב ור"ס ולאסור אף בהנאה אלא אע"ג דאין הדרשה מיושבת על דם כמו על חלב דהוה באכילה מ"מ דם נמי על חלב דהוה והא ללא מימיה הכא בשר ולא חלב רישא דמיתלתא נקט ואי הכי פירשו הואיל ואסרי בגיזה ועבודה ואפי' לענין מלקוח כמו קודם שנספלו (א"ח) כדמתן (בכורות דף טו.) הגזוז והעבוד סופג את הארבעים וכוין דהתמירה תורה כל כך ראו לרוב נמי בשר ולא דם וכן משמע בפ"ב בכורות (דף טו.) דלאסור חלב אלא מנייה חלבן חולין שרי מדלורייחא לאסור חלב נפסולי המוקשין משכר ולא חלב: ור"ס חללים ישנה פרט א"ר ק"וה. פירש הקונטרס דדם חללים משמע שיהא נעשית חלל ממנו ור"ס קילוח אין הנפש יוצאה בו אלא מטיפה המשמרת ואיך שהוא אחר הקילוח וקשה דבכריתות (דף כב.) לא אלא למעוטי דם הקילוח ואיך איתא התם צפרק דם שחיטה (ג"ו טס) איתמר איהו דם הקוה שהשגמה יוצאה בו רבי יוחנן אמר כל זמן שמקלה ור"ס לקיש אמר מטיפה הקוה שהשגמה יוצאה בו כ"ו שמקלה לא יאז דם התמית מפני שהוא שומת מאי לאו אפילו ראשון ואחרון לא למעוטי דם קילוח קאתי לעולם מקשי ליה צרייתא אלא לכ"ע דם קילוח נשמה יוצאה בו ור"ס הקוה בתמלה יוצא

הואיל ואסרי בגיזה ועבודה. דכתיב (פ"ב בכורות דף טו.) פרט לר"ס קילוח. ושמקח את הבמה בתמלה ה"ס שומת בטיפה אחת או שמים ואח"כ הוא מקלה ואח"כ הוא משמיר והכי קיימא לן בכריתות דם היקו שהנפש יוצאה בו מטיפה המשמרת ואיך אכל דם קילוח לא הוה דם הנפש: אם שורשים. לישנא דקרא נקט וכי יומן מים על זרע שחיטה: על הדלעת. דאמנשה של מרומה: רבי יוחנן אומר חולין. לקמיה מפרש מאי חולין: כ"ו ונסמוך על דברי ר"ש. שהוא מקייע את רבי חייל שאלמר אין דם מכשיר והוה ליה שני מיני דלעת. דאמנשה של לר"ס. על הדלעת עד גמר שחיטה שלא נתקנה: דמכשיר. דדם שחיטה הוא ואיתקש למים: אינה לשחיטה אלא לכסוף. וכשתקנה קודם סימן שני עדיין לא היה קרוי דם שחיטה אלא דם מגפסו: סגוי הדבר. אי לעולם ואינו מקייע את רבי חייל: כשתקנה. דפליגי ציה רבי ורבי חייל: מיהא. מקייע ליה לר"ס דבין למר ובין למר לא מכשר: לעולם משמע. עד שיבא אליה ויודיענו ולא מני תנא תולין הדבר שגמרו מוכיח עליו: לא אובלין ולא שורפין. אם נתקנה קודם גמר שחיטה ואחר כך נגעה טומאה בורעים: והכי קאמר ר' גרסא דלא צריכה היא: לריד של מנחה. קורטי קמח מצבור (במנחה ואין שמן נכנס לתוכו. לריד שזון יבש ודוגמאנו בראש השנה (דף טו.) היה קולו דק או לא כרוד: קיימא לן דחינת הקדש מכשרת דמניא והבשר) לרבות עמים ולבונה כדלקמן (ע"ג.) מונין בו ראשון ושני. כלומר אם נטמא מנומא אחרים או לא: לאפסולי גופיה. לימחך באכילה: אע"ג ריש לקיש. דבעי לה לא ידע להאי קרא דהכשר על ידי מים הוא: ריש לקיש. כדקדים מייבש ליה אי הוה חיצת הקדש כהכשר מים בחולין או לא. והנהדר גמרא לשנויי ורבי אלעזר נמי דפשיט ליה ויהליה מיתורא דקרא (אפשטיה ויהליה: לאו

הואיל ואסרי בגיזה ועבודה. דכתיב (פ"ב בכורות דף טו.) פרט לר"ס קילוח. ושמקח את הבמה בתמלה ה"ס שומת בטיפה אחת או שמים ואח"כ הוא מקלה ואח"כ הוא משמיר והכי קיימא לן בכריתות דם היקו שהנפש יוצאה בו מטיפה המשמרת ואיך אכל דם קילוח לא הוה דם הנפש: אם שורשים. לישנא דקרא נקט וכי יומן מים על זרע שחיטה: על הדלעת. דאמנשה של מרומה: רבי יוחנן אומר חולין. לקמיה מפרש מאי חולין: כ"ו ונסמוך על דברי ר"ש. שהוא מקייע את רבי חייל שאלמר אין דם מכשיר והוה ליה שני מיני דלעת. דאמנשה של לר"ס. על הדלעת עד גמר שחיטה שלא נתקנה: דמכשיר. דדם שחיטה הוא ואיתקש למים: אינה לשחיטה אלא לכסוף. וכשתקנה קודם סימן שני עדיין לא היה קרוי דם שחיטה אלא דם מגפסו: סגוי הדבר. אי לעולם ואינו מקייע את רבי חייל: כשתקנה. דפליגי ציה רבי ורבי חייל: מיהא. מקייע ליה לר"ס דבין למר ובין למר לא מכשר: לעולם משמע. עד שיבא אליה ויודיענו ולא מני תנא תולין הדבר שגמרו מוכיח עליו: לא אובלין ולא שורפין. אם נתקנה קודם גמר שחיטה ואחר כך נגעה טומאה בורעים: והכי קאמר ר' גרסא דלא צריכה היא: לריד של מנחה. קורטי קמח מצבור (במנחה ואין שמן נכנס לתוכו. לריד שזון יבש ודוגמאנו בראש השנה (דף טו.) היה קולו דק או לא כרוד: קיימא לן דחינת הקדש מכשרת דמניא והבשר) לרבות עמים ולבונה כדלקמן (ע"ג.) מונין בו ראשון ושני. כלומר אם נטמא מנומא אחרים או לא: לאפסולי גופיה. לימחך באכילה: אע"ג ריש לקיש. דבעי לה לא ידע להאי קרא דהכשר על ידי מים הוא: ריש לקיש. כדקדים מייבש ליה אי הוה חיצת הקדש כהכשר מים בחולין או לא. והנהדר גמרא לשנויי ורבי אלעזר נמי דפשיט ליה ויהליה מיתורא דקרא (אפשטיה ויהליה: לאו הקדש כאוכל הבא במים דמי או מוכרי כתיב י"ב ויתן מים על זרע מכל האוכל אשר יאכל למה לי לאו שחור ואח"כ יוצא הדם הכל בלא קילוח ולכסוף מקלה ואחר הקילוח מתמעט ושומת ויורד כנסמוך וכל זמן שמקלה דקאמר ר' יוחנן היינו אמרנו ולר"ס יוצא הוא דם שהשגמה יוצאה בו דם שחיטה ומהליל להאדים אע"ג שעדיין אינו מקלה והשתא סריך לר"ס לקיש מבריייתא דקמחי יאל דם התמית מפני שהוא שומת ויה"ו שומת ומשני לא למעוטי דם המשמיר והכא לגבי הכשר ורש"י לכך אינו מכשיר משום דדם חללים כתיב ולא מיקרי דם חלל אלא אותו שיוצא אחר מיתה שנעשה ככר חלל פרט לר"ס קילוח שאינו שחיטה לאחר מיתה וכן פירש בקונטרס בכריתות (דף כב.) ור"ס שחיטה היא איתפאל דלא חשיב דם שחיטה אלא דם שהשגמה יוצאה בו אכל לאחר מיתה אינו קרוי דם כדאמר בפ"ב דפסחים (דף טו.) והרי דם התמית שנשפך כמים ואינו מכשיר א"ל הגה לר"ס התמית דאפילו בחולין נמי לא קרוי דם קרא כי ה"ס הוא הנפש דם שהנפש יוצאה בו קרוי דם וכו': צרי"ד ש' מנחות מונין בו. פירש בקונטרס קורטי קמח מצבורים וכו' ור"ס א"ל ויטטרף כלי לענין הכשר כחילו הוכשר כולו כמו שמצ"ק לענין טומאה מדמדיב כ"ף אחת י"א דרשינן י"עשה הכתוב לכל מה שצ"ק אחת דמנחה נכללת בכלי שרת כדמוכח צפרק קמח דמנחות (דף טו.) דלמר רבי יוחנן כלל זה כשרה מן לחומת העורה פסולה ומפרש טעמא דכיון דקדושת כלי היא נהי דכהונה לא בעי פנים מיהא בעיה ועוד דלא שייך חיצת הקדש אלא היכא הוה שנתקדש בכלי שרת כדמוכח בריש המנחות והנכסים (טס קא.) דקאמר ע"ס כל כמה דלא משפ"י להו בגזרין לא מתכשירי ולבונה נמי כל כמה דלא מקדש בכלי לא מתכשרא והא דלמר בההיא פירקא (ק"ב.) גבי פרה דמיטמא אע"ג דכל העומד לשרוף כשרוף דמי והיא בעפלה משום דחינת הקדש משפ"י ליה אובל והתם ליכא קדושת כלי שאני פרה הואיל ועשו בה שחיטה והואה קרין וגם משום חומרא דפרה החמירו שיהינה בה חינת הקדש וי"ל דמיירי הכא בשלא נתן עדיין שמן במנחה כשהסולת איננה וכו"ו ל"מדת יבש נתקדשה והיא מנחה קדושה בלא שמן או במנחת חוטא או במנחת קאילות ליתכא שמן ומתקדש הקולת בכלי ולא נתן בו מים כלל ומיהו לשון לריד משמע מקמחה לחה ומקמחה יבשה וה"ה דהוה מני למיבעי בנשר קדש שלא בא במים דדם קדשים לא מכשיר (טו.)

תורה אור השלם

1. וְיָן עִם כְּבֹדָא יִקָּם עַד יֵאבֵל טַרְף וְדָם תְּרֵינֵי וְשִׁמְתָהּ
במדרב כ"ב כ"ד
2. מִקֵּל הָאֵבֵל אֲשֶׁר יֵאבֵל אֲשֶׁר יִבֹּא עֲלָיו מִיָּם יִקָּא וְכֵן מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה אֲבָל כְּלִי יִשְׁתָּא וְיִקָּא יֵא יֵרֵךְ
3. וְכִי יִתֵּן מִיָּם עֲלָיו טַרְף וְכֵן מִשְׁקָה וְיִקָּא עֲלָיו טַרְף וְכֵן מִשְׁקָה וְיִקָּא יֵא יֵרֵךְ

הנהגות הב"ח

(א) נמי מיהו שור כ"ל וזאת אי נמקח: (ב) הו"ו דיה סלקא וכו' עקבא ב"מ מתי וחולש נמי: (ג) ר"ה לריד וכו' דדם קדשים לא מכשיר ויש לומר דקטא צריד של מנחות לפי שרגילים לזיזתא שלא יבא בהם מים משום חמץ הסרי:

הנהגות מורה"ב

א] תריה ס"ד אמתא וכו'. כמו קודם שנספלו מתקן. י"ב ע"ן בכורות דף טו פ"ב ור"ס ע"א:

מוסף רש"י

ודם חללים ישנה. דם היולא מן החללים. כלומר לאחר מיתה קרוי משקח. פרט לר"ס קילוח. ש"ס לאחר מיתה, דהוה דם הנפש ואינו קרוי משקח ואינו מכשיר את הקדשים ובריות כ"ב. ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף. הכל קרוי שחיטה (וע"ל כ"ט.) אינה לשחיטה אלא בסוף. אין השחיטה קרויה שחיטה אלא כשנשמה ודם וכו"ו ב"ק ע"ב. צריך של מנחות. יבש נע נמנות. מקיס שאל נע לאם שמן (פסחים כ.) כשמן וכל סוקלה שאל נע כשמן וכן היכר ויבש נע שך. מונין בו ראשון ורש"י (לכ"ף וכן את שני מנחות כ"ב.)